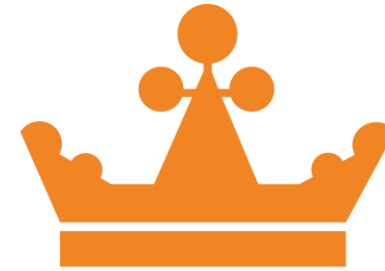

*IDEN ÄR ENKEL, PRAIA MED
UNGA,
OM JOBB OCH FRAMTID UR
ETT
ARBETSGIVARPERSPEKTIV*

**Arbetsmarknads
kunskap**

HANDELSKAMMAREN
VÄRMLAND

INTRESSE/HOBBY PÅVERKAR MEST

Ungdomarna har fått svara på vad som kommer vara/var viktigt i deras gymnasieval. De har fått reflektera över vad valet baserades på. Den starkaste påverkansfaktorn är att valet kopplar an till ungdomens intresse/hobby. De unga betonar vikten av att göra något de är intresserade av idag istället för vad de vill göra i ett framtida yrke. Även de studie- och yrkesvägledare som deltagit i undersökningen bekräftar att elevernas gymnasieval baseras främst på vad de tycker verkar roligt.

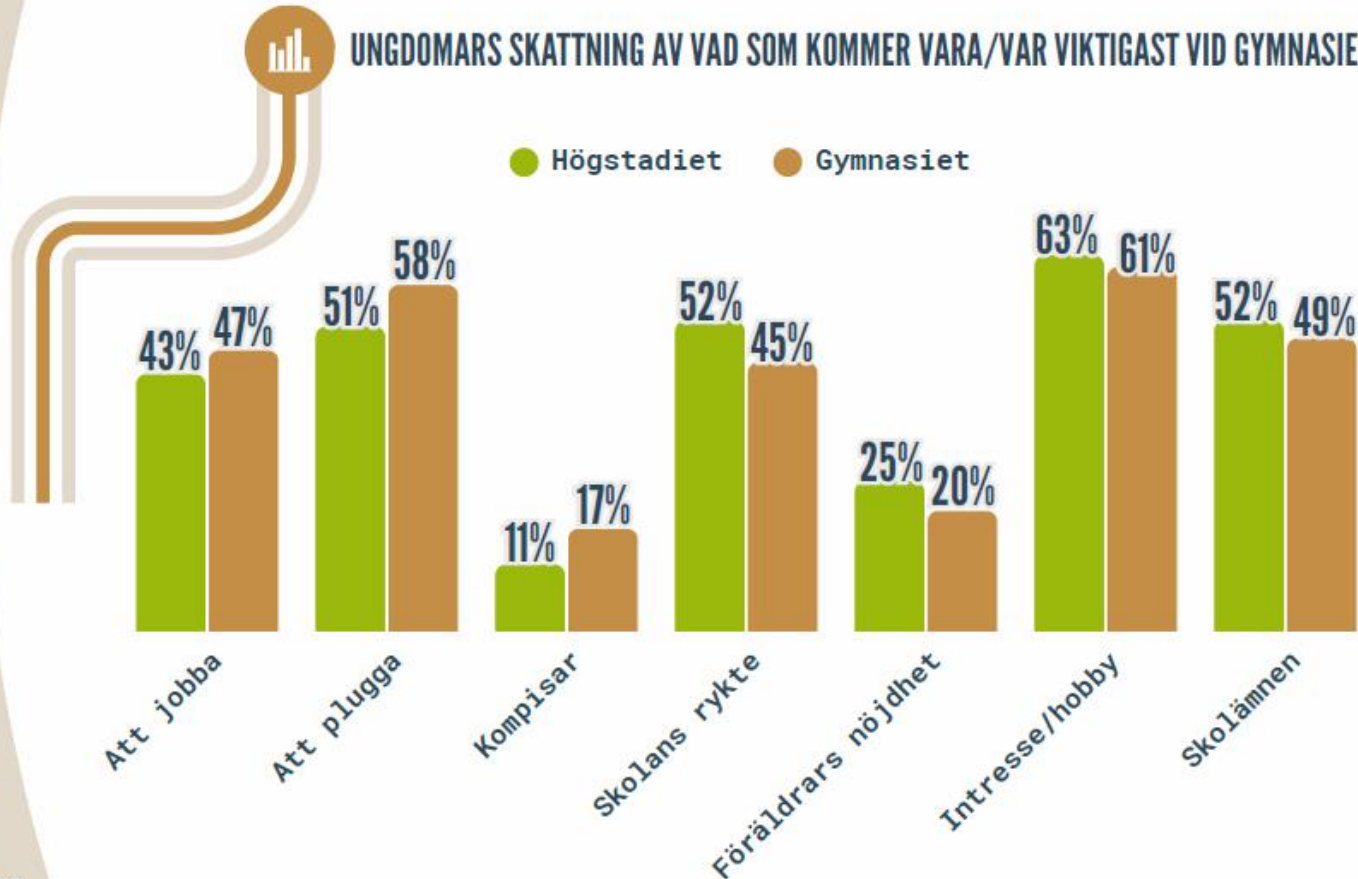
När vi tittar på skillnaderna mellan högstadie- och gymnasieungdomar ser vi inte så stora skillnader förutom att jobb och vidare studier blir viktigare med tiden och att skolans rykte och föräldrars nöjdhet blir mindre viktigt.

” För att jag älskar musik och har älskat det sen jag var liten och musik har varit min hobby sen alltid. Och nu får jag plugga det.

– Kille, år 1, Estetiska programmet, Dalarna

UNGDOMARS SKATTNING AV VAD SOM KOMMER VARA/VAR VIKTIGAST VID GYMNASIEVALET

TJEJER HAR STÖRRE AKADEMISK DRIVKRAFT ÄN KILLAR

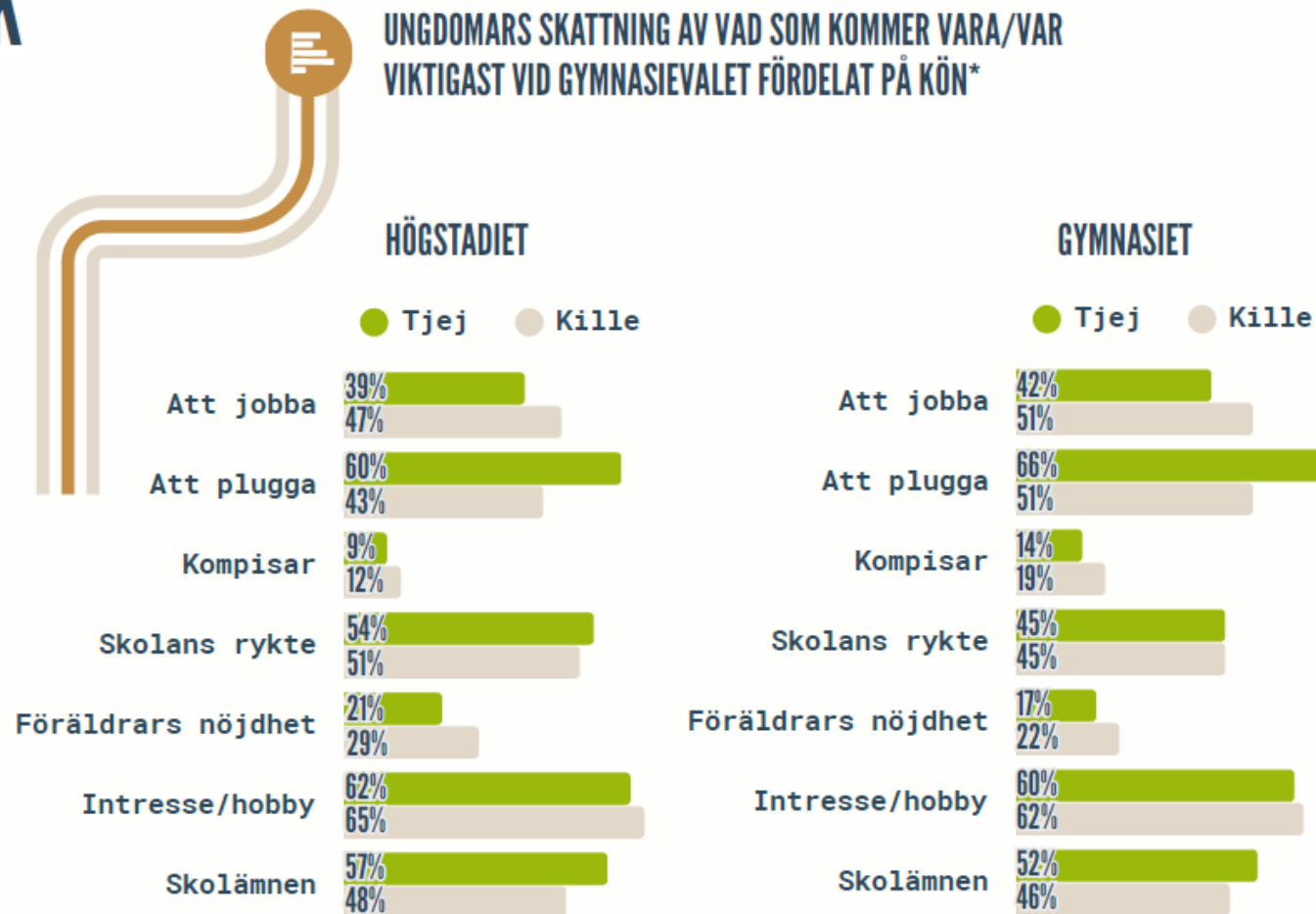
Bland ungdomar i årskurs 8 och 9 syns tydliga mönster i vad som motiverar dem inför gymnasievalet. Tjejer anger i betydligt högre grad att möjligheten att studera vidare är viktigt. Killar däremot betonar i högre grad möjligheten att få jobb direkt efter gymnasiet. Även på gymnasienivå fortsätter samma mönster.

Dessa skillnader tyder på att könsstereotypa föreställningar spelar roll i hur ungdomar ser på sin framtid, där tjejer i större utsträckning planerar för högre studier och killar orienterar sig mot arbetsmarknaden direkt efter gymnasiet.

” Jag vet inte vad jag ska bli, så då kan jag komma in på allt med natur.

- Tjej, åk 9, sökt Naturvetenskapligaprogrammet inriktning samhälle, Västmanland

UNGDOMARS SKATTNING AV VAD SOM KOMMER VARA/VAR VIKTIGAST VID GYMNASIEVALET FÖRDELAT PÅ KÖN*

Fråga: Vad tror du kommer vara/var viktigt för dig i ditt gymnasieval?

Metod: Skala 1-5, där 1 är "Inte alls viktigt" och 5 är "Jätteviktigt".

Alternativen har skattats separat. Diagrammet visar andelen som svarat 4 eller 5.

Målgrupp och antal: Elever i åk 8 & 9, 15 245 svar och gymnasiet, 8 251 svar

*Kön: Målgruppen har fått ange vilket kön de identifierar sig med: kille, tjej, ickebinär eller vill ej svara/annat.

HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM

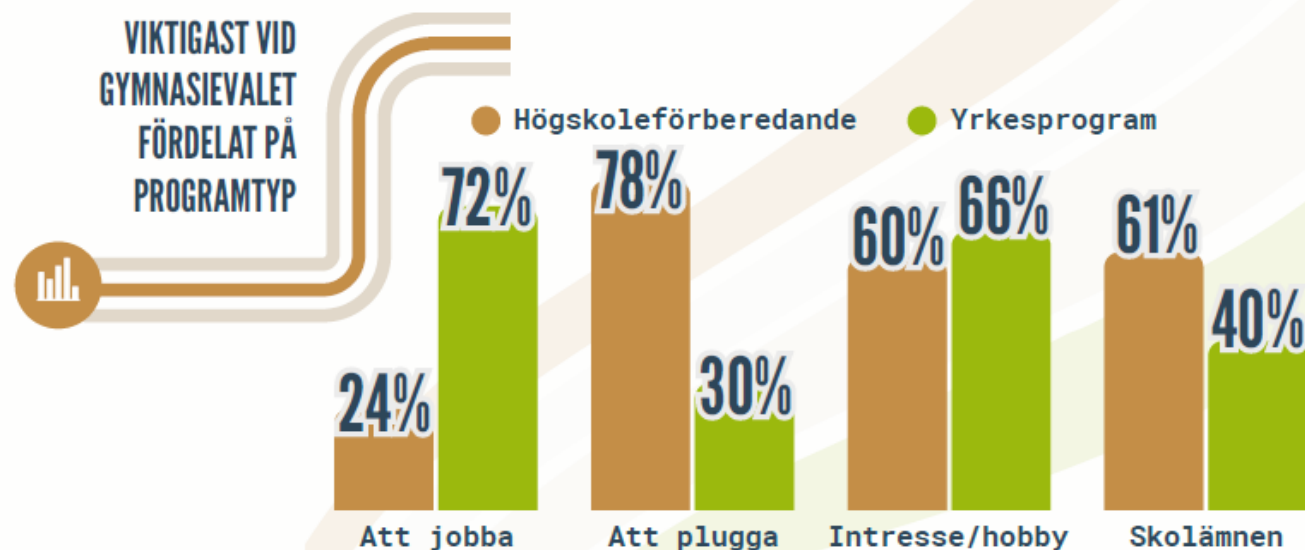
FÖR ATT HÅLLA ALLA DÖRRAR ÖPPNA

Bland elever som siktar på/redan går ett högskoleförberedande program är det tydligt att man sätter störst värde på möjligheten att kunna studera vidare efter studenten. De värdesätter också att programmet innehåller skolämnen de är bra på. Korrelationen mellan **Plugga** vidare och önskade **Skolämnen** är hög. Ungdomarna uppger att de valde/kommer välja ett högskoleförberedande program för att hålla många dörrar öppna, ge sig själva mer tid att välja samt att de känner att högskoleförberedande program är ett tryggt val när man inte vet vad man vill göra efter gymnasiet.

YRKESPROGRAM

FÖR ATT MÅLET ÄR TYDLIGT

Ungas framtidstänk skiljer sig tydligt beroende på vilket program de planerar att välja eller redan går. För elever som siktar på/redan går ett yrkesprogram är det jobb­möjligheter som väger tyngst. Man betonar jobb som huvudsakligt mål med sitt val av utbildning. Ungdomarna uppger att de valde/kommer att välja ett yrkesprogram vill ut i arbetslivet snabbt och uttrycker en tydlig plan och målmedvetenhet. De lyfter även fram att de önskar jobba praktiskt och slippa långa utbildningsvägar. I den här gruppen värderas **Fritidsintresse** högre än **Skolämnen**.

- ?** Fråga: Vad tror du kommer vara/var viktigt för dig i ditt gymnasieval?
Metod: Skala 1-5, där 1 är "Inte alls viktigt" och 5 är "Jätte viktigt".
Alternativen har skattats separat. Diagrammet visar andelen som svarat 4 eller 5.
Målgrupp och antal: Elever i åk 8 & 9, 16 082 svar och gymnasiet, 8 630 svar
- ?** Fråga: Vilken typ av gymnasieprogram tror du att du kommer välja?
Alternativ: Högskoleförberedande program (HP); Yrkesprogram (YP); Vet ej
Målgrupp och antal: Elever i åk 8 & 9, 15 962 svar
- ?** Fråga: Vad är anledningen till varför du inte skulle välja ett yrkesprogram eller ett högskoleförberedande program?
Alternativ: Fritext
Målgrupp och antal: Elever i åk 8 & 9, 15 069 svar

FÖRDOMAR PÅVERKAR VALET AV PROGRAMTYP

ELEVER PÅ HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM

AMBITIÖSA ELLER OSÄKRA?

Elever som går ett högskoleförberedande program beskrivs som ambitiösa, smarta personer som är studiemotiverade och vill plugga vidare.

Högskoleförberedande program uppfattas ha högre status än yrkesprogram, särskilt bland kompisar och i skolkulturen. Samtidigt som vår undersökning visar att bakom ambitionen ligger det en stor osäkerhet bakom valet av högskoleförberedande program, man vill ha "alla dörrar öppna" och saknar ofta en konkret plan för framtiden.

ELEVER PÅ YRKESPROGRAM

SKOLTRÖTTA ELLER MÅLMEDVETNA?

Elever som går ett yrkesprogram beskrivs, av sig själva och andra, som skoltrötta personer som av den anledningen valt ett praktiskt inriktat program. Redan i högstadiet är denna uppfattning utbredd. Praktiska program beskrivs som "räddning" från bänkundervisning. Flera nämner också att lägre meritpoäng kan styra valet mot yrkesprogram samtidigt som vår undersökning visar att elever på yrkesprogram oftast har en tydlig plan och vet vad de vill och vart de ska etablera sig på arbetsmarknaden efter studenten.

”

Fråga: Vilken typ av person söker ett högskoleförberedande program vs yrkesprogram?

Metod: Fokusgrupp

Målgrupp: Elever i åk 9 i högstadiet och år 3 gymnasiet

HANDELSKAMMAREN
VÄRMLAND

SVERIGES UNGA ÄR NÖJDA MED SITT GYMNASIEVAL

Gymnasieungdomar har reflekterat och svarat på om de är nöjda med sitt gymnasieval. Resultaten visar att nöjdheten är mycket hög. 80 procent av gymnasieleverna är nöjda med sitt val av utbildning och vi ser ingen skillnad mellan tjejer och killar. Det är heller ingen skillnad i nöjdhet mellan de elever som studerar ett högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram inom respektive årskurs.

84%

År 1

80%

År 2

73%

År 3

80%

Är nöjda med sitt gymnasieval!

MEN NÖJDHETEN SJUNKER UNDER STUDIETIDEN

Nöjdheten bland gymnasieungdomarna sjunker dock ju längre upp i årskurs man kommer. De som går första året på gymnasiet är mer nöjda med sin utbildning än de som går sista året. Störst sänkning ser vi bland elever som går på yrkesprogram vars nöjdhet sjunker med hela 14 procent från år 1 till år 3 på gymnasiet.

Fråga: Jag är nöjd med mitt gymnasieval
Metod: Skala 1-5, där 1 är "Inte alls nöjd" och 5 är "Jättenöjd".
Diagrammet visar andelen som svarat 4 eller 5.
Målgrupp och antal: Gymnasieelever, 8 382 svar

TRIVSEL, TRYGGHET & SOCIAL GEMENSKAP GER NÖJDA ELEVER

När vi tittar närmre på varför majoriteten av gymnasieelever runt om i Sverige är nöjda med sitt gymnasieval och sin utbildning visar analysen att deras nöjdhet generellt motiveras med att de trivs i sin skola, trivs med sin klass och upplever att innehållet i programmet stämmer överens med det innehåll de förväntat sig. Eleverna känner en trygghet på såväl platsen, i gemenskapen och på programmet. Generellt visar resultaten att det saknas reflektioner kring hur framtidsutsikterna på arbetsmarknaden ser ut i relation till den utbildning man studerar. Elevernas svar visar att de flesta inte gjort någon djupare egen research om vilka yrken deras program leder till. Eleverna svarar att information om utbildning och arbetsmarknad oftast hämtas från föräldrar. Därefter hämtas informationen från studie- och yrkesvägledare, lärare och i viss mån från praktik eller prao.

”

Eftersom jag har ett väldigt stort intresse för det. Och för att jag trivs.

- Tjej, år 3, Fordons- och transportprogrammet,
Gävleborg

Fråga: Jag är nöjd med mitt gymnasieval
Följdfråga: Om ja, varför? Och nej, varför inte?
Alternativ: Fritext
Målgrupp och antal: Gymnasieelever, 7 174 svar

DE FLESTA PLANERAR ATT JOBBA

Gymnasieungdomarna har angett vad de planerar att göra efter studenten. En del har endast angett ett svarsalternativ och andra har angett två svar. Oavsett om de har en eller fler planer de tre närmsta åren visar analysen att majoriteten av ungdomarna i första hand prioriterar arbete eller vidare studier efter gymnasiet. Resor och värnplikt kommer därefter som sekundära alternativ och en mindre grupp ungdomar är fortfarande osäkra på vad de vill göra.

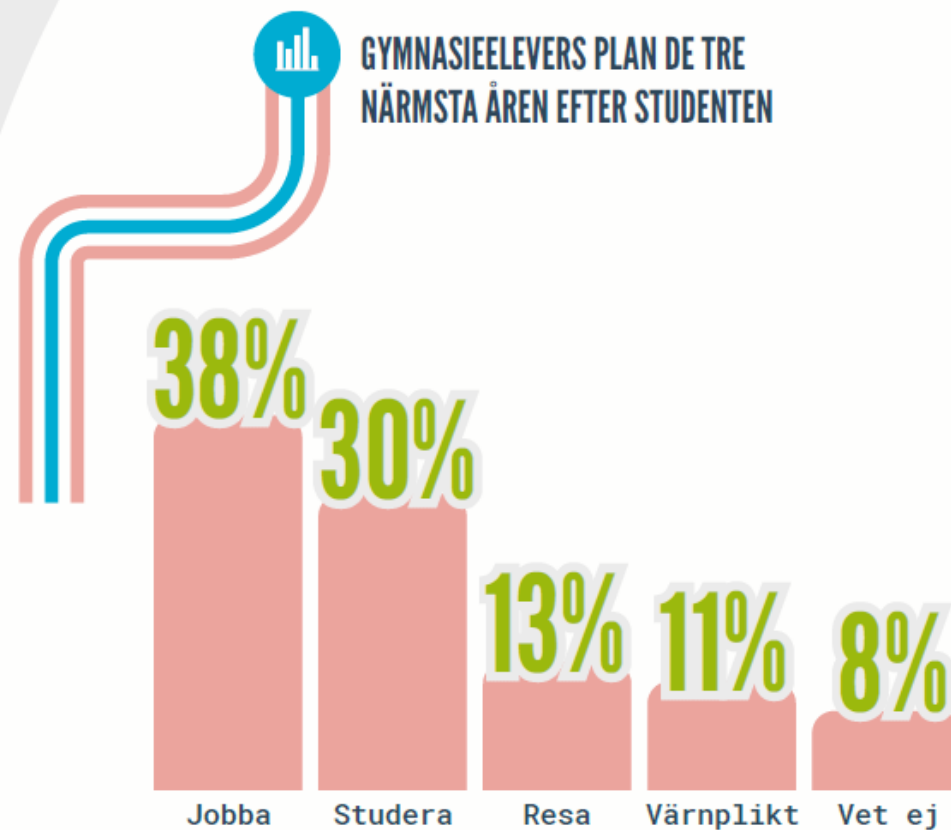
Fler gymnasieelever planerar att jobba än studera, trots att fler unga i Sverige går ett högskoleförberedande program. Dock ser vi att många siktar på att börja studera efter att de jobbat en tid. Den vanligaste kombon, bland de som har fler planer, är att jobba och studera inom en treårsperiod.

”

Jag ska jobba som jaktelev på ett gods.

– Kille, år 3, Naturbruksprogrammet, Jämtland

GYMNASIEELEVENS PLAN DE TRE NÄRMSTA ÅREN EFTER STUDENTEN

Fråga: Vad vill du helst göra de närmaste tre åren efter studenten?
Alternativ: Jag vill studera vidare; Jag vill jobba; Jag vill göra värnplikten/lumpen;
Jag vill ut och resa en längre tid; Jag vet inte vad jag vill göra.
Målgrupp och antal: Gymnasieelever, 10 746 svar

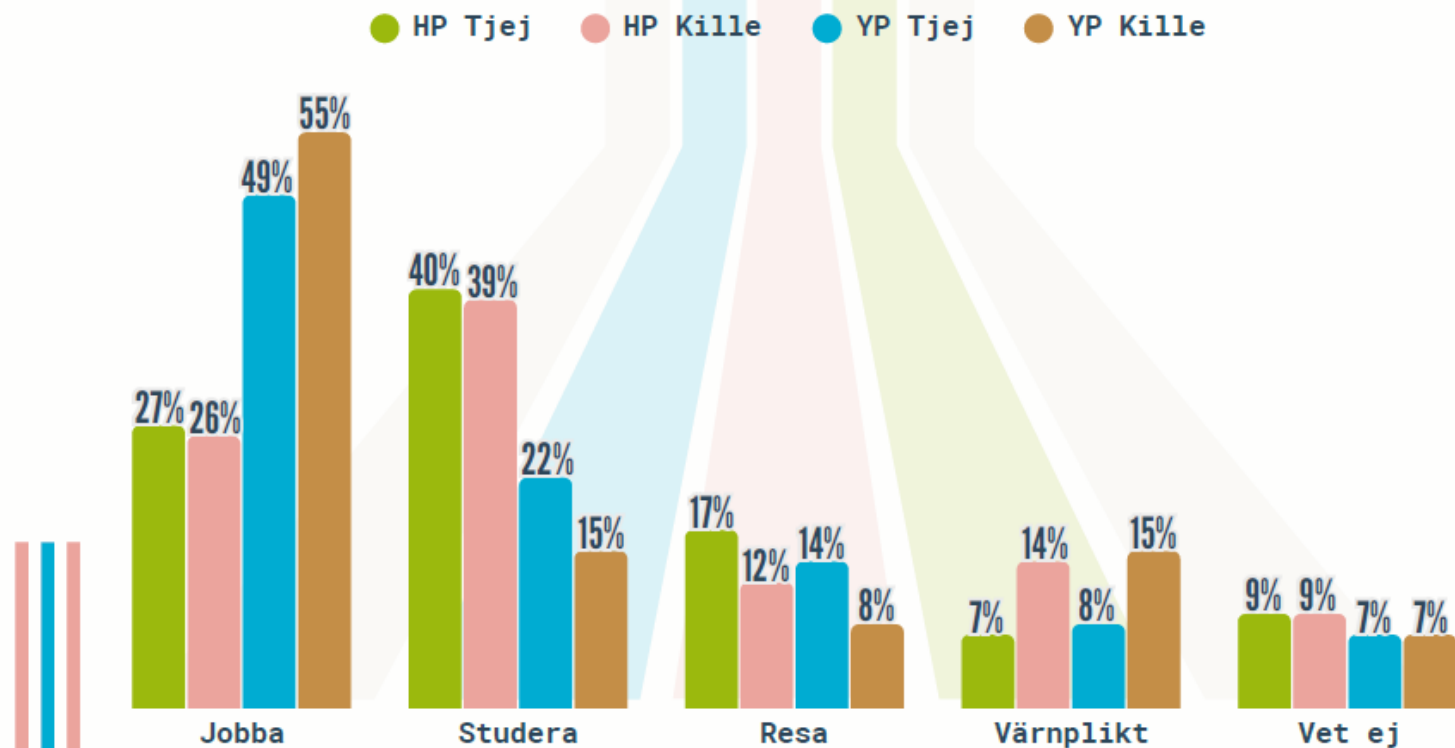

Fråga: Vad ska du göra efter studenten och varför?
Metod: Fokusgrupp
Målgrupp: Elever i År 3 i gymnasiet

ÖKAD KONKURRENS OM INSTEGSJOBBen

Tittar vi närmre på gymnasieungdomarnas planer efter studenten utifrån vilken programtyp (högskoleförberedande- eller yrkesprogram) de går ser vi ett förväntat mönster. Elever på yrkesprogram vill i större utsträckning jobba efter studenten och på högskoleförberedande program vill de i större utsträckning studera vidare. Tjejer som går ett yrkesprogram planerar, i större utsträckning än killar på yrkesprogram, att studera efter studenten.

En fjärdedel av eleverna på högskoleförberedande program har svarat att de vill jobba. Detta trots att deras utbildning i första hand förbereder ungdomarna för vidare studier. Det innebär att de ska konkurrera om jobb som inte kräver yrkeskompetens, ofta i sektorer som redan är överetablerade. De så kallade instegsjobben blir allt färre på den svenska arbetsmarknaden i takt med den tekniska utvecklingen. Detta kan leda till en ökad konkurrens om instegsjobben och därmed en ökad risk för ungdomsarbetslöshet.

Fråga: Vad vill du helst göra de närmaste tre åren efter studenten?
 Alternativ: Jag vill studera vidare; Jag vill jobba; Jag vill göra värnplikten/lumpen;
 Jag vill ut och resa en längre tid; Jag vet inte vad jag vill göra.

Målgrupp och antal: Gymnasieelever, 10 299 svar

*Kön: Målgruppen har fått ange vilket kön de identifierar sig med: kille, tjej, ickebinär eller vill ej svara/annat.

GYMNASIELEVERS PLAN DE TRE NÄRMSTA ÅREN EFTER STUDENTEN FÖRDELAT PÅ PROGRAMTYP & KÖN*

HANDELSKAMMAREN
VÄRMLAND

KILLAR I RISKZON

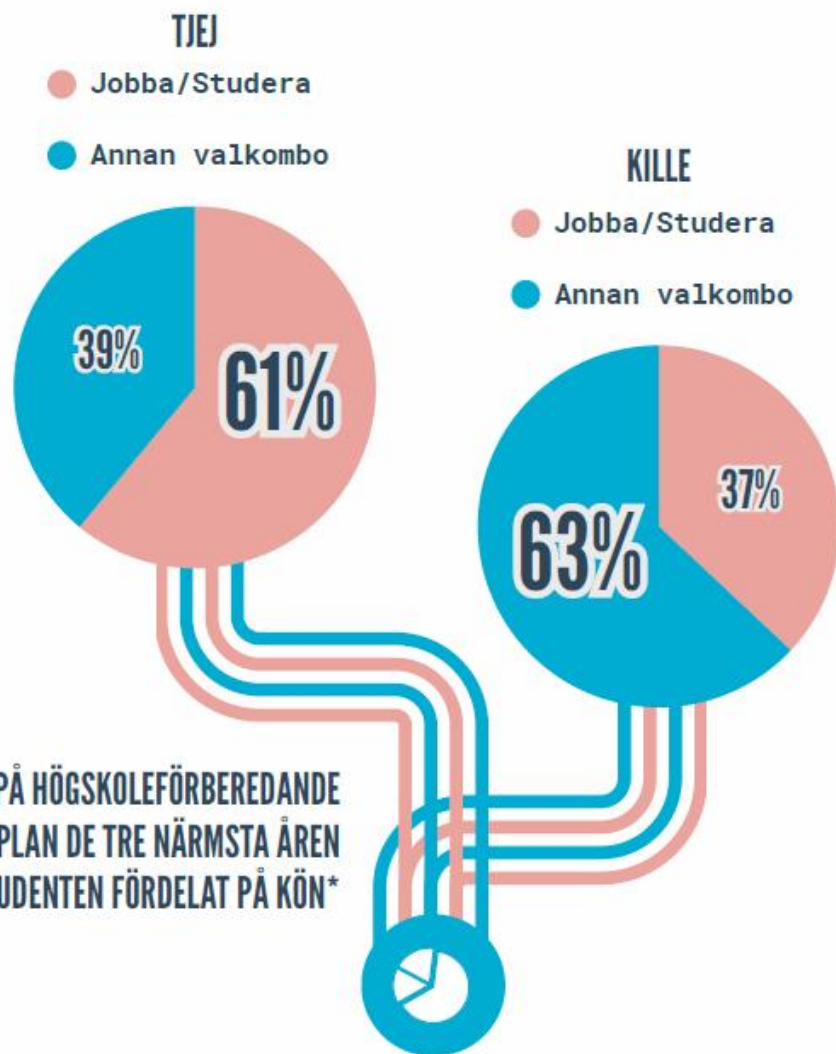
När gymnasieeleverna svarat på frågan vad de planerar att göra de närmsta tre åren efter studenten har de kunnat uppge två svar. Av de elever på högskoleförberedande program som endast angav ett svar (72 %) kan vi se att ca 40 procent av av eleverna, oavsett kön, planerar att studera vidare.

När vi tittar närmare på de elever (på högskoleförberedande program) som angett två val (28 %) ser vi märkbara skillnader mellan tjejer och killar. Av tjejerna har 61 procent svarat att de inom tre år planerar att både jobba och studera, medan endast 37 procent av killarna har svarat att de, förutom att jobba, även har tänkt att studera. En större andel av tjejerna som tänkt jobba efter studenten har en tydlig akademisk horisont på sikt jämfört med killarna.

Denna tendens är oroande, inte minst för de killar. Var tredje kille som studerat ett högskoleförberedande program drar ut på att påbörja vidare studier och var sjätte riskerar att aldrig ta steget, enligt SCB och Skolverket.

Enligt Skolverket studerar drygt hälften av killarna vidare, tre år efter gymnasieexamen, och bara var femte kille har ett etablerat jobb. Den resterande tredjedelen finns i osäkra anställningar, korta jobb eller kompletterande studier.

ELEVER PÅ HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAMS PLAN DE TRE NÄRMSTA ÅREN EFTER STUDENTEN FÖRDELAT PÅ KÖN*

Fråga: Vad vill du helst göra de närmaste tre åren efter studenten?

Alternativ: Jag vill studera vidare; Jag vill jobba; Jag vill göra värnplikten/lumpen;

Jag vill ut och resa en längre tid; Jag vet inte vad jag vill göra.

Målgrupp och antal: Gymnasieelever högskoleförberedande program, 4 550 svar varav 1 274 som angivit två svar.

*Kön: Målgruppen har fått ange vilket kön de identifierar sig med: kille, tjej, ickebinär eller vill ej svara/annat.

Bransch
Ekonomi, Finans,
Juridik, Personal

Bransch
Data, IT

Bransch
Administration,
Handläggning, Utredning

Bransch
Sjukvård, Omsorg

Bransch
Friskvård, Fritid,
Skönhetsvård, Idrott

Bransch
Bygg, Anläggning

Bransch
Transport, Logistik

Bransch
Installation, Drift
Underhåll

Bransch
Ledning

Bransch
Kommunikation, Media

Bransch
Kultur, Musik,
Språk, Historia

Bransch
Design, Hantverk,
Konst

Bransch
Utbildning, Pedagogik,
Forskning

Bransch
Naturvetenskap, Miljö,
Renhållning

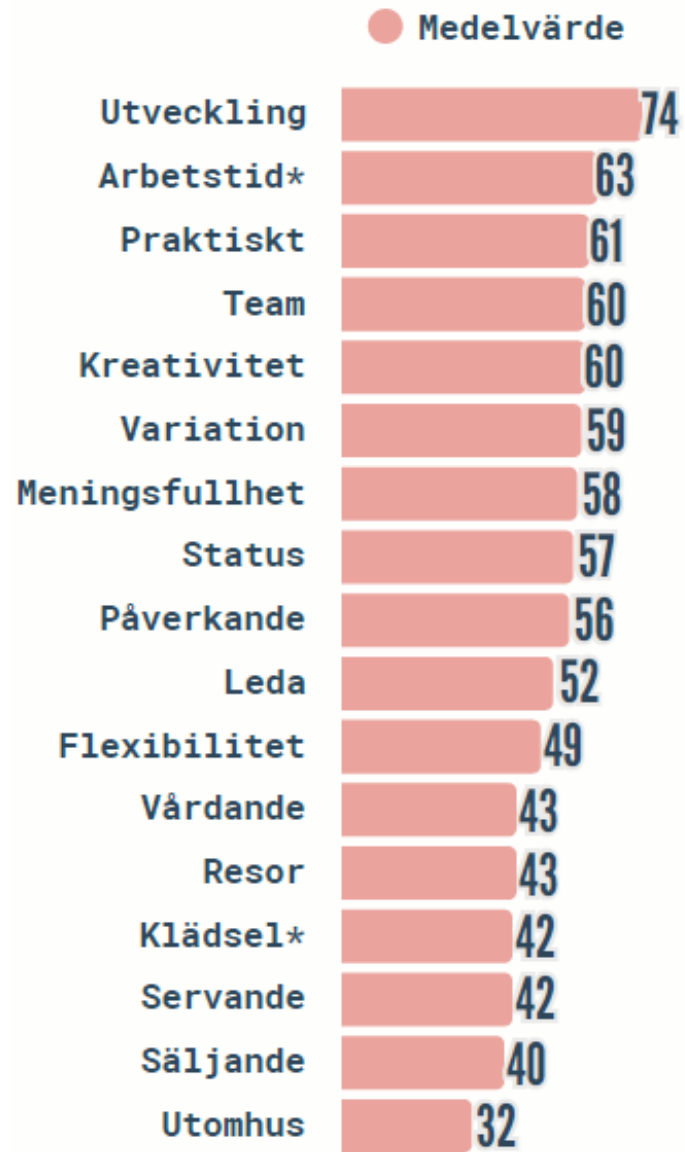
Bransch
Hotell, Restaurang,
Turism, Livsmedel

Bransch
Naturbruk, Djurvård

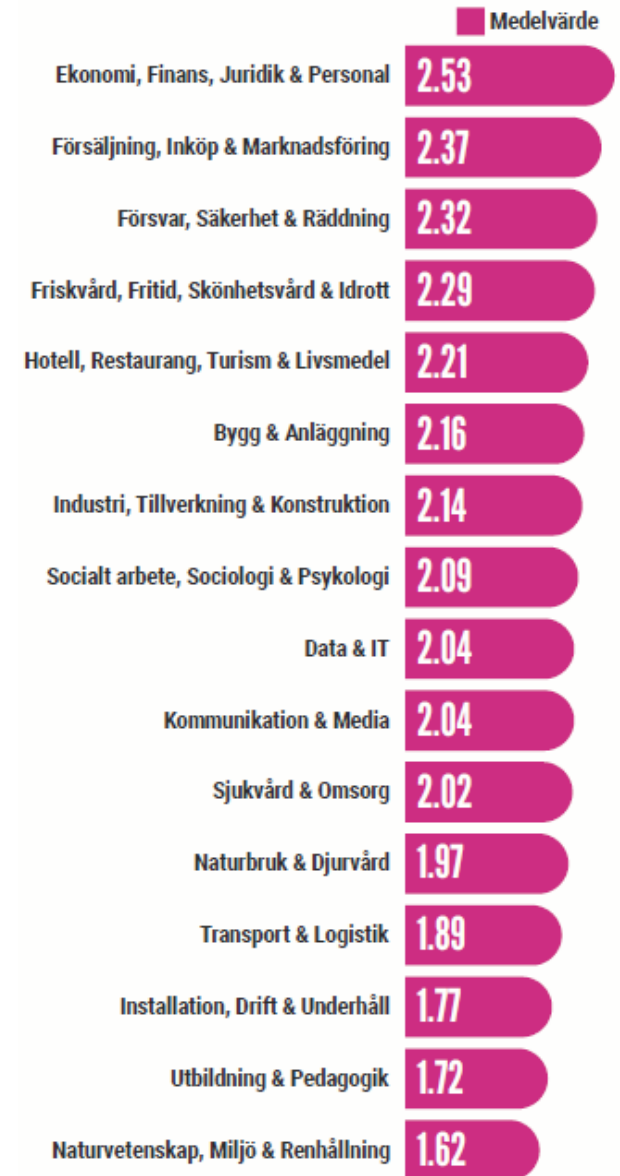
Bransch
Försvar, Säkerhet,
Räddning

Bransch
Försäljning, Inköp,
Marknadsföring

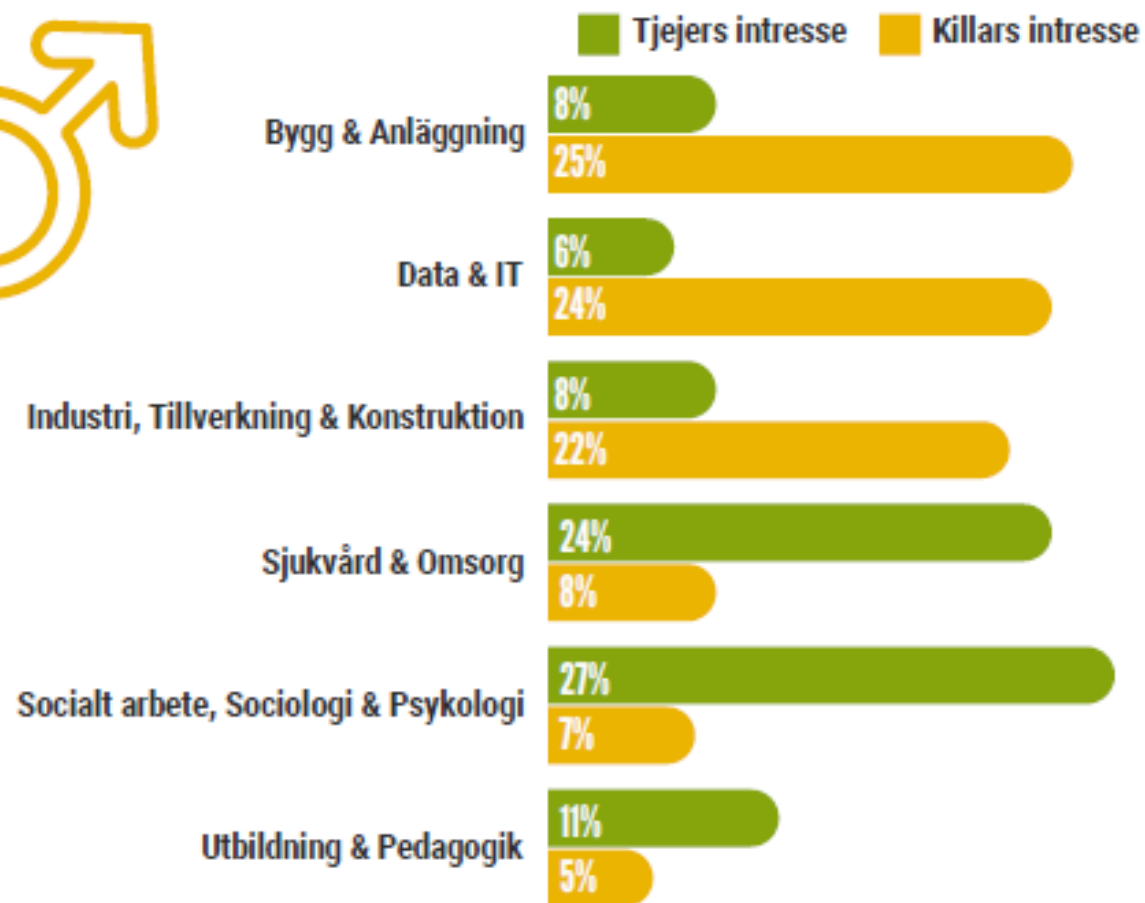
Bransch
Industri, Tillverkning,
Konstruktion

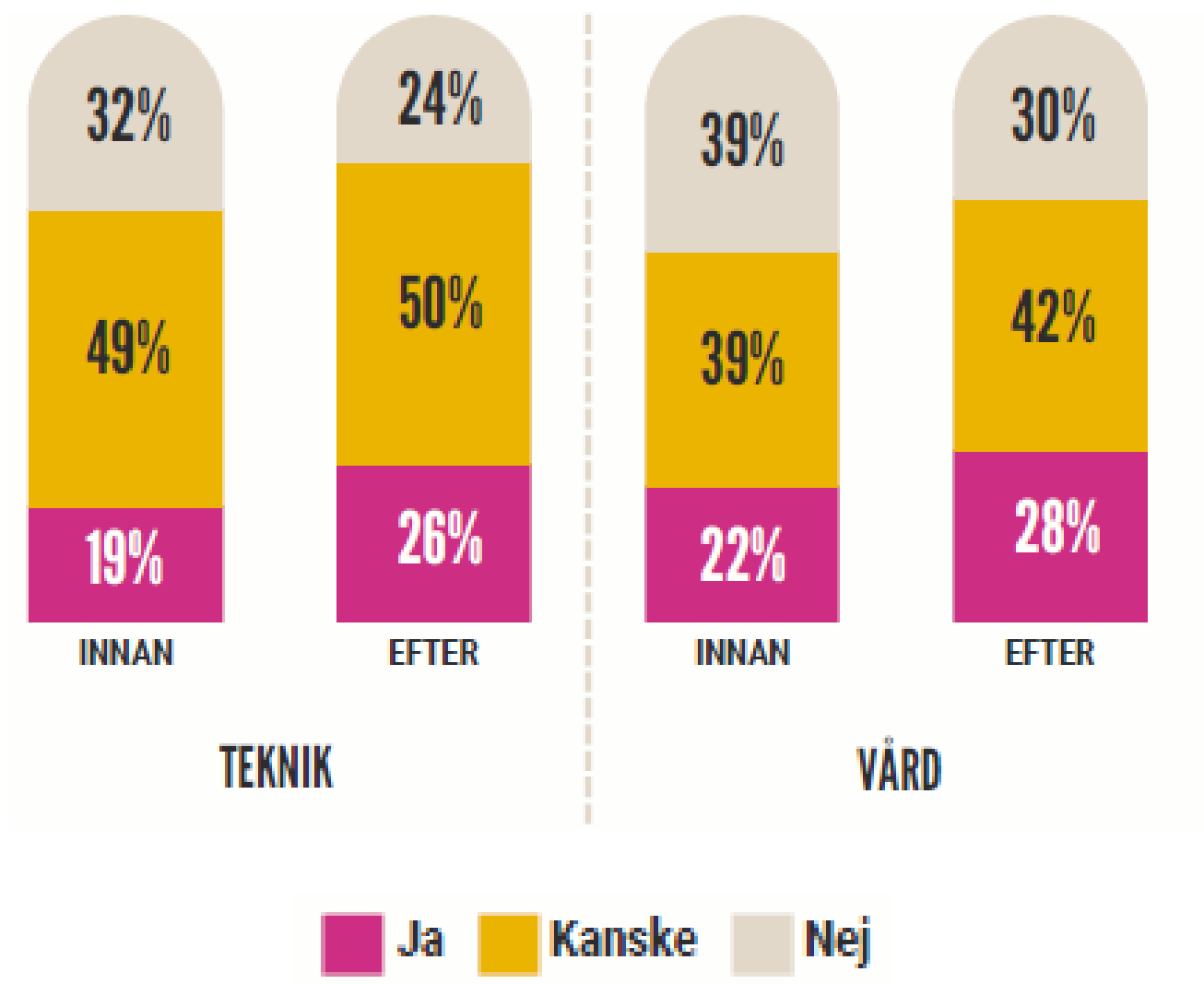
Skolungdomars önskan
om
innehåll i deras

Skolungdomars
intresse för
respektive bransch.

Intresse för mans- respektive kvinnodominerade branscher

Fryksdalens Sparbank

AIRCOIL

TeknikiVäst

KONGSBERG

ARVIKA KOMMUN

Visit

VÄRMLAND

Region Värmland

Åmåls Kommun

Westra Wermlands Sparbank

HAGFORS KOMMUN

BILLERUD

KAFFEROSTERIET LÖFBERGS

voestalpine

ONE STEP AHEAD.

HAL

NCC

Aware

LEDANDE KONSULTER

StoraEnso

AURENA LABORATORIES

Bulldozer KOMMUNIKATIONSBYRÅ

ADVOKATBOLAGET sjutton34

VINNERGI

Filipstads kommun

Cloudberry

ATEA

Kristinehamns kommun

Eda kommun

Valmet FORWARD

SBAB!

Moelven

EVSV unite LOGISTICS

PrimeBlade SWEDEN

Caverion Building Performance

Valmet FORWARD

Karlstads Energi

PAPER PROVINCE

ÅRJÄNGS KOMMUN

Munkfors kommun MUNKFORS | RANSÅTER

Forshaga kommun

one

ZamPart

PEAB

GRUMS KOMMUN

Hammarö

compare

SEM

KARLSTADS KOMMUN

ELLEVIÖ

Barilla DAL 1877

Qtym

Nordmarkens FASADER

Branäs

TEKNIK COLLEGE

coop

Värmland

Sunne kommun

TORSBY KOMMUN

ÅMÅLS INDUSTRIFÖRENING

Hotellgruppen i Karlstad

BYGGFÖRETAGEN

vestre

SÄFFLE KOMMUN

warmare

Näckåns Energi AB GRUNDAT 1918

UDDEHOLM a voestalpine company

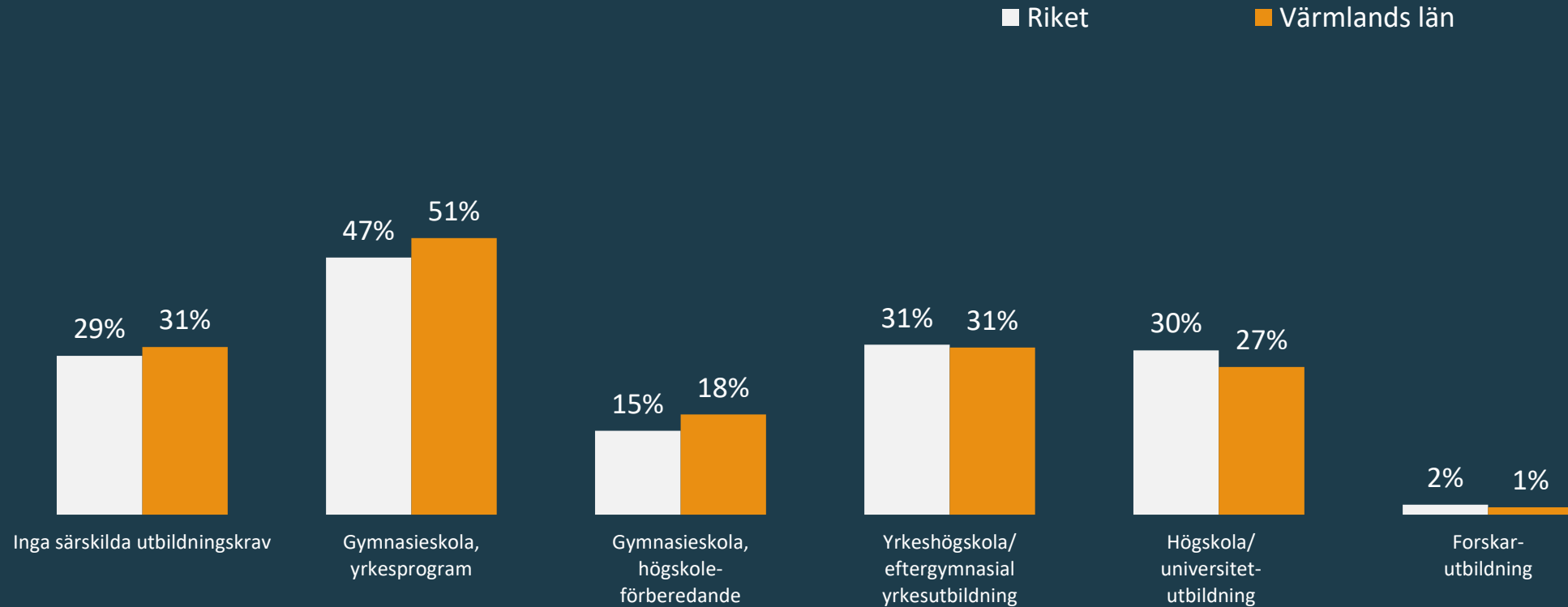

Rekryteringsenkäten

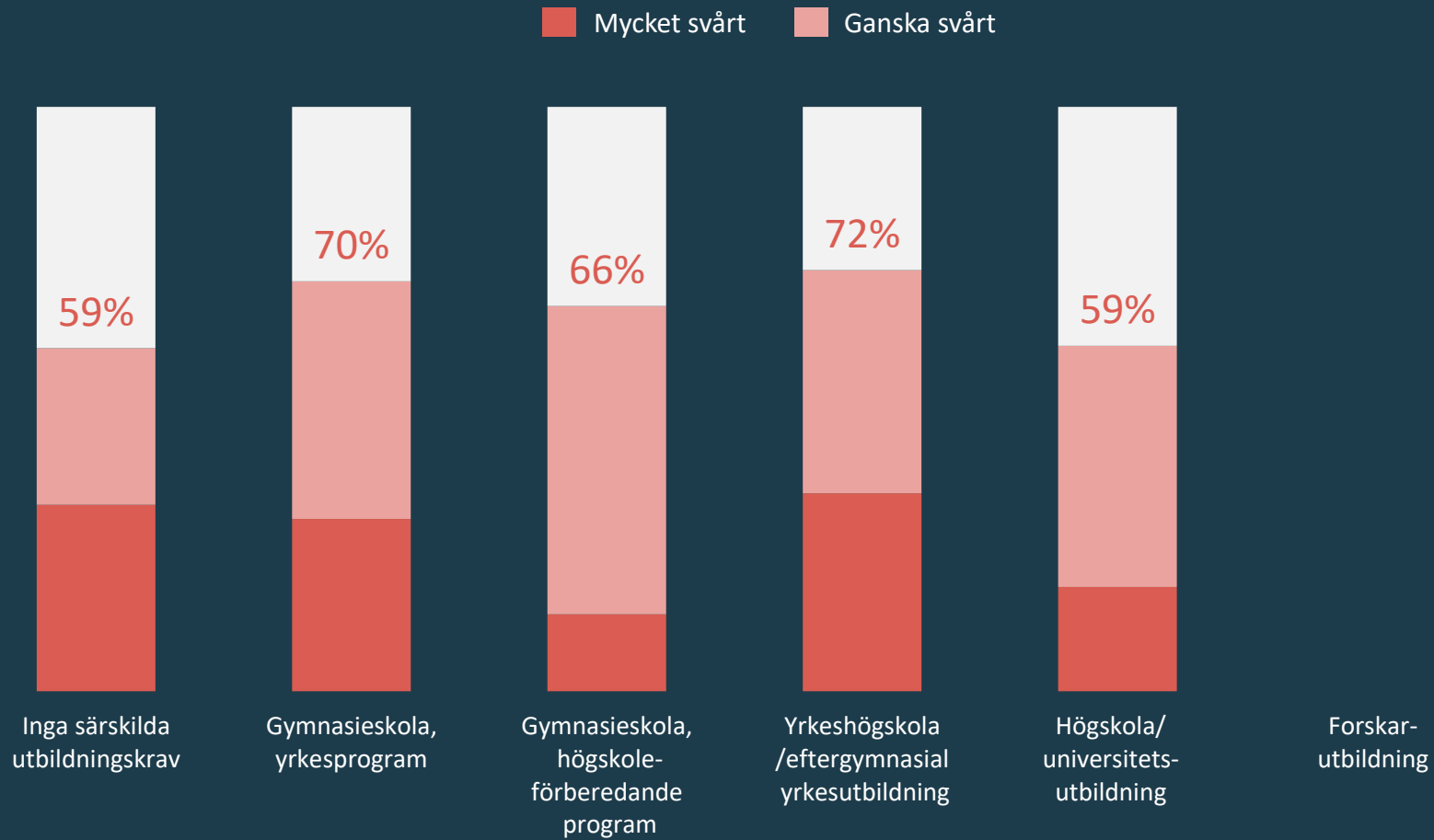
Värmland

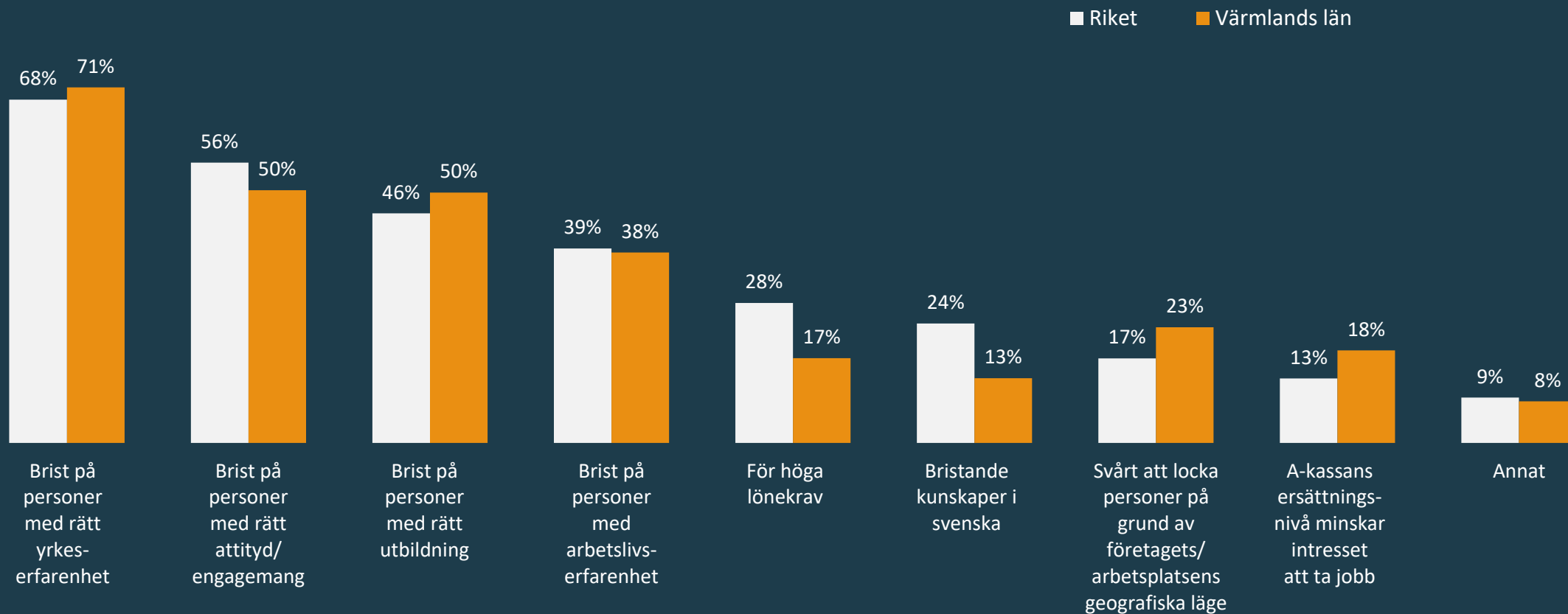
Eftersökta utbildningsnivåer

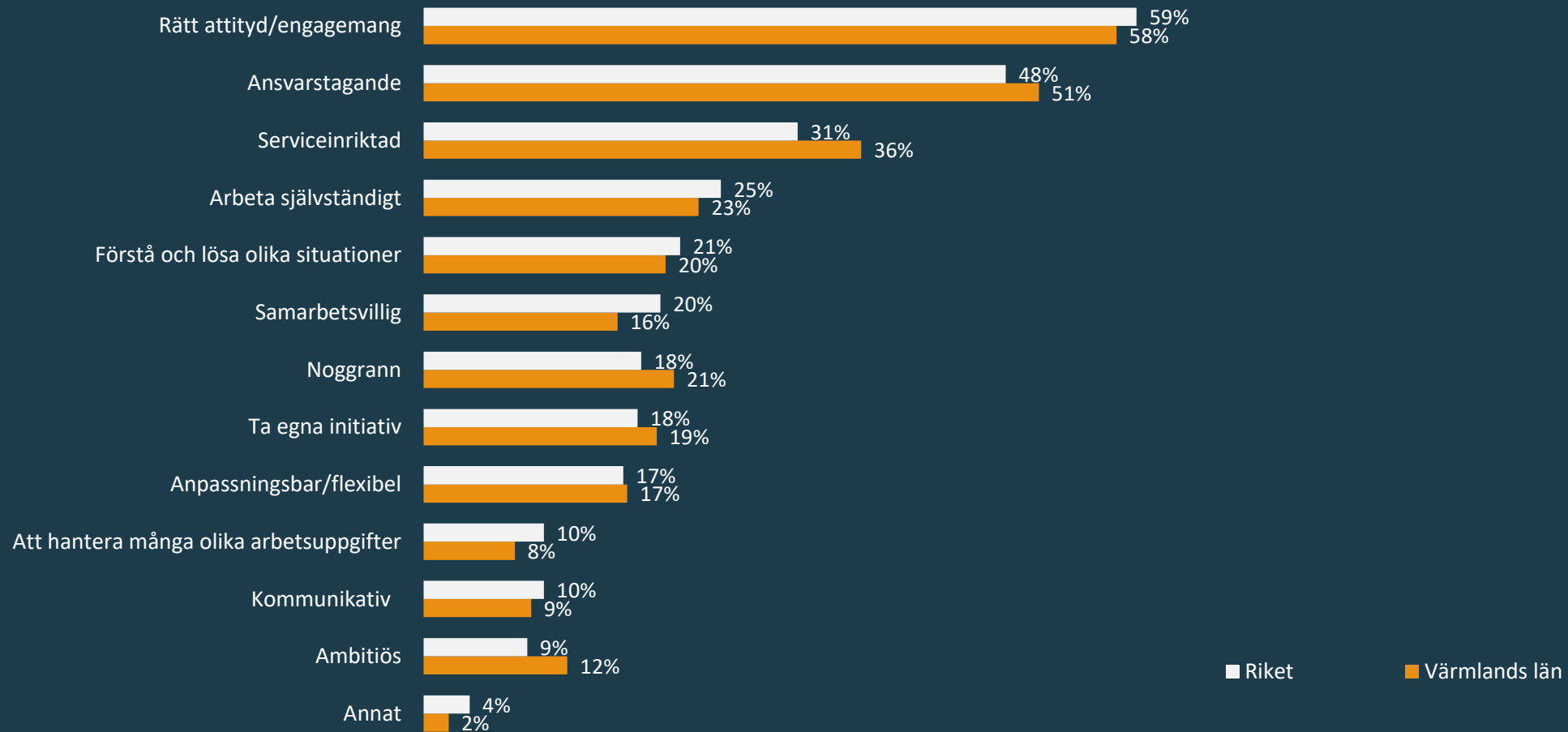
Svårighetsgrad att rekrytera olika utbildningsnivåer i Värmlands län

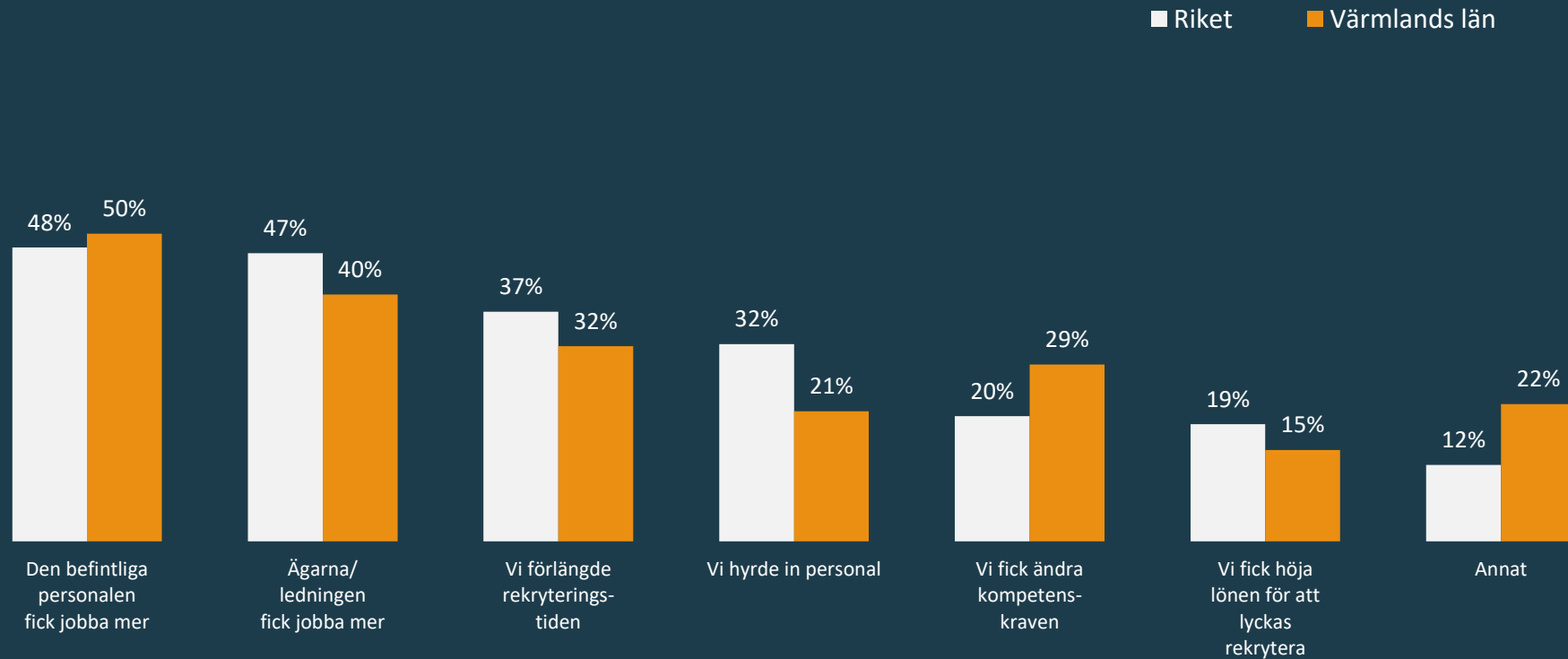
Orsaker till rekryteringssvårigheter

Viktiga förmågor vid rekrytering

Åtgärder som följd av rekryteringssvårigheter

3 156

ekonomifakta

STARTSIDAN > UTBILDNING OCH FORSKNING > UTBILDNING SINVESTERINGAR > **GYMNASIEPEJL**

Gymnasiepejl

Yrkesprogram eller högskoleförberedande program? Att välja program till gymnasiet kan kännas som ett svårt beslut med stor inverkan på framtiden. På den här sidan kan du se hur det gått på arbetsmarknaden för elever som studerat liknande program tidigare!

Gymnasiepejl 2026

Etablering efter 1 eller 3 år

Medianinkomst

Andel studerande

Gymnasiepejl 2026

Industriteknik
Fordon och transport
El-och energi

Ekonomi
Samhällsvetenskap

eduna.se – skolmaterial för lärare och SYV:are

Framtidens kompetensförsörjning

- Arbetsmarknadsfrågor och näringslivet behöver finnas i skolan
- Se till att fler ungdomar tar en gymnasieexamen
- Yrkesutbildningar och STEM viktiga för företagen
- Branschorganisationer behövs i utvecklingen av utbildningar

TACK!

anna.hedberg@svensktnaringsliv.se

072-240 28 23